

УДК 341.9

УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКЕ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У 2006 РОЦІ THE UKRAINIAN-CZECH ECONOMIC COOPERATION IN 2006 YEAR

Корсак Р.В.,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Стаття присвячена аналізу зовнішньоекономічної політики та стану зовнішньоекономічного співробітництва України та Чеської Республіки у 2006 році. Розкрито, на основі конкретних матеріалів, перебіг основних напрямків зовнішньоекономічної співпраці України з Чехією. Зазначений 2006 рік виявився для України та Чеської Республіки в широкомасштабному торговельно-економічному співробітництві.

Ключові слова: Україна, Чеська Республіка (ЧР), ЄС, експорт, импорт, українсько-чеське співробітництво.

Стаття посвящена анализу внешнеэкономической политики и внешнеэкономическому сотрудничеству Украины и Чешской Республики в 2006 году. Раскрыто, на основе конкретных материалов, развитие основных отраслей внешнеэкономического сотрудничества Украины и Чехии в социально-экономической сферах. Упомянутый 2006 год проявился для Украины и Чешской Республики в широкомасштабном торговельно-экономическом сотрудничестве.

Ключевые слова: Украина, Чешская Республика (ЧР), ЕС, экспорт, импорт, украинско-чешское сотрудничество.

In article it is given analyses to the external Ukrainian-Czech economic policy and foreign trade activities in 2006. This year for the Ukraine and Czech Republic was very successful of economic cooperation.

Key words: Ukraine, Czech Republic (CR), European Union (EU), export, import, Ukrainian-Czech cooperation.

Чехія є важливим торговельним партнером України. За обсягом товарообігу у 2006 р. Україна посідала 18-те місце серед країн, з якими Чехія мала торговельно-економічні зв'язки (у 1999 р. це була 23 позиція). В свою чергу, Чехія посідала 13-те місце в числі торговельних партнерів України [2, с. 6].

У січні-травні 2006 р. (в порівнянні з аналогічним періодом 2005 р.) українсько-чеський товарообіг збільшився на 11% і склав 645,6 млн. дол. США. Український експорт зменшився на 33% і склав 238,1 млн. дол. США, импорт зріс на 81% до 407,5 млн. дол. США. Практично вперше за останні роки сальдо українсько-чеської торгівлі було негативним для України – 169,4 млн. дол. США у січні-травні 2006р. У 2006 р. (у порівнянні з аналогічним періодом 2005 р.) зниження українського експорту до Чехії відбулося по наступних групах товарів:

- напівфабрикати – на 52% (експортовано на суму 70 млн.дол.США), у першу чергу, за рахунок зменшення поставок напівфабрикатів з вуглецевої сталі (код 7207) – на 64% (експортовано 75,2 тис. тонн на суму 28,3 млн. дол. США), алюмінію необробленого (код 7601) на 60% (2,6 тис. тонн на суму 6 млн. дол. США) та феросплавів (код 7202) на 61% (8,3 тис. тонн на суму 5,4 млн. дол. США);

- сировина за винятком палива – на 21% (експортовано на суму 119,4 млн. дол. США) за рахунок зменшення поставок залізних руд та концентратів (код 2601) на 22% (експортовано 1,4 млн. тонн на суму 108 млн. дол. США);

- мінеральне паливо, масла та прирівняні до них матеріали – на 41% (експортовано на суму 13,9 млн. дол. США), у першу чергу, за рахунок зменшення поставок продуктів перегонки кам'яновугільних смол (код 2707) на 47% (експортовано 24,1 тис. тонн на суму 10,8 млн. дол. США) [2, с. 8-11];

- хімікати – на 11% (експортовано на суму 14,2 млн. дол. США), у першу чергу за рахунок зменшення поставок вуглеводнів ациклічних (код 2901) – на 25% (експортовано 4,5 тис. тонн на суму 4,8 млн. дол. США) [2, с. 8-10].

Зменшення експорту зазначеної української продукції було спричинено наступними факторами:

- щодо напівфабрикатів з вуглецевої сталі. У 2006 р., в порівнянні з аналогічним періодом 2005 р. загальний импорт цієї продукції в Чехію зменшився на 39%, у тому числі знизилася поставка з Польщі в 3 рази та ФРН в 2,8 рази (країни, які раніше були основними конкурентами України). Водночас, часткове заміщення українського, польського та німецького импорту відбулося за рахунок збільшення поставок з Словаччини в 2,7 рази (импортовано на суму 23,3 млн. дол. США) та Росії в 27,6 рази (импор-

товано на суму 8,6 млн. дол. США). Зазначені тенденції були пов'язані із приватизаційними процесами у чеській металургійній галузі, зокрема придбанням у 2005 році російським «Евраз Холдингом» великого металургійного підприємства «Vítkovice Steel». Крім цього необхідно відмітити, що напівфабрикати з вуглецевої сталі не були товарами традиційного українського експорту в Чехію. Ця продукція почала поставлятися (і відразу у величезних обсягах) у 2004 р. на суму 57 млн.дол.США із подвійним збільшенням у 2005р. (річний обсяг становив 116 млн. дол.США). Тобто, можна зробити припущення про ситуативність експорту з України до Чехії згаданих напівфабрикатів [6, с. 3];

- щодо залізної руди та концентратів. У 2006 р., в порівнянні з аналогічним періодом 2005 р., загальний импорт до Чехії цієї продукції знизився на 26%, зокрема з Росії була головним конкурентом України) – на 32%. Ця тенденція була спричинена низькими температурами взимку, суттєво затримували залізничну перевалку руди в процесі транспортування до Чехії [5, с. 9];

- щодо продуктів перегонки кам'яновугільних смол. У 2006 р., в порівнянні з аналогічним періодом 2005 р. загальний импорт до Чехії цієї продукції знизився на 34%, зокрема з Польщі (яка була головним конкурентом України) – на 26%;

- щодо алюмінію необробленого. Часткове заміщення импорту українського алюмінію відбулося за рахунок поставок продукції з інших конкурентних країн – Мозамбіку, Нідерландів, Норвегії, Польщі, ФРН та Таджикистану. Необхідно відмітити, що традиційні обсяги поставок до Чехії українського алюмінію у 1999-2004 рр. коливалися в інтервалі 8-15 млн. дол. США на рік і тільки у 2005 р. було завезено на суму 30,9 млн. дол. США [5, с. 10];

- щодо феросплавів. У 2006 р. загальний импорт до Чехії феросплавів знизився на 29%. Відповідно, значно зменшилися обсяги поставок цієї продукції з усіх конкурентних країн, зокрема Словаччини, Росії та Австрії;

- щодо вуглеводнів ациклічних. У 2006 р. загальний импорт до Чехії цієї продукції знизився на 22%, зокрема Росії (яка є головним конкурентом України) – на 29% [5, с. 10].

Негативною рисою українського експорту до Чехії довжувало залишатися його монокультурність (67% експорту формувалося залізничною сировиною та напівфабрикатами з вуглецевої сталі), та значна частка сировини складової (у січні-травні 2006 р. сировина, мінеральне паливо та прирівняні до них матеріали складали 56% українського експорту до ЧР) [2, с. 13-14].

Великим був факт, що на тлі зменшення поставок України до Чехії зазначеної вище сировини та продукції низьким ступенем переробки, в зазначеному періоді структури українського експорту відбулися і позитивні зміни. Зокрема, у січні-травні 2006 р. (в порівнянні з аналогічним періодом 2005 р.) збільшився експорт наступної продукції:

- проводів, кабелів електричних ізольованих – в 2,8 рази (експортовано на суму 4,8 млн. дол. США);
- трубок, профілів із заліза та сталі – в 2,4 рази (2,6 млн. дол. США);
- антифризу, тосолу, якого було завезено на суму 1,5 млн. дол. США (у 2005 р. практично не постачався);
- холодильного обладнання – в 5 разів (на суму 1,4 млн. дол. США) [1].

Основними українськими експортерами до Чехії були Львівський, Криворізький, Ігулецький, Полтавський, Івано-Франківський та Центральний гірничозбагачувальні комбінати, металургійні підприємства «Азовсталь», «Алчевський металкомбінат», ММК ім.Ілліча, «Криворіжсталь», «Нікопольський завод феросплавів», коксохімічні заводи ВАТ «Маркохім» та «Авдіївський КХЗ» [1, с. 10].

У 2006 р. (в порівнянні з аналогічним періодом 2005 р.), зростання імпорту з ЧР до України відбулося практично по всіх групах товарів, серед них найвагомішими були:

- обладнання, машини, транспортні засоби – на 87% імпортовано на суму 223,1 млн. дол. США, у тому числі, збільшилися поставки кузовів автомобільних (код 8707) – в 3 рази (завезено 6855 шт. на суму 57,4 млн. дол. США), літаків (код 8802), яких завезено 1 шт. вартістю 17 млн. дол. США; частин для автомобілів (код 8708) – в 2,5 рази (на суму 18,3 млн. дол. США); двигунів автомобільних (код 8407) – в 3,5 рази (завезено 6444 шт. на суму 11,8 млн. дол. США); верстатів металорізальних (код 8459), яких завезено 143 шт на суму 8,5 млн.дол.США та апаратури зв'язку (код 8517) – на 63% (завезено на суму 20,5 млн. дол. США);

- різні промислові вироби – майже в 8 разів (імпортовано на суму 82,3 млн. дол. США) за рахунок поставок 17386 шт. дисків лазерних записаних (код 8524) на суму майже 57 млн. дол. США, які у попередньому році практично не постачалися;

- напівфабрикати – на 15% (імпортовано на суму 50,9 млн. дол. США);

- продовольчі товари та жива худоба – на 25% (імпортовано на суму 5,8 млн.дол.США) [2, с.14–15].

В структурі імпорту з Чехії товари із значним, або середнім ступенем переробки (обладнання, машини, транспортні засоби, напівфабрикати, хімікати, різні промислові вироби) складали 97%.

Основними причинами зростання чеського імпорту в Україну було поглиблення двостороннього коопераційного співробітництва в сфері промисловості та здійснення українськими підприємствами переоснащення і модернізації своїх потужностей з використанням чеського високотехнологічного обладнання. Це, зокрема, спричинило збільшення обсягів поставок кузовів, двигунів та автомобільних частин, які використовують в процесі складання автомобілів «Шкода» на монтажному заводі фірми «Єврокар», придбання в рамках лізингової операції авіакомпанією «Аеросвіт» у фірми «CSA» одного літака «Боїнг 737-4», поставки телекомунікаційного обладнання (переважно фірмою «TTC Marconi») для українських підприємств зв'язку, а також металообробних верстатів для українських промислових підприємств [4, с. 11].

Основними українськими імпортерами чеської продукції були фірми ЗАТ «Єврокар», ЗАТ «УМС», ДП «Укрзалізничпостач», «Шахта Червоноармійська-західна № 1», ЗАТ «НКМЗ», ВАТ «Маріупольський завод важкого машинобудування», ЗАТ «Корсунь-шевченківська швейна фабрика», ЗАТ «Крафт Фудз Україна», ТОВ «Свиспан лімітед» [5, с. 14].

В той же час реальна оцінка стану українсько-чеської торгівлі ускладнювалася значними розбіжностями у статистичних показниках, якими Україна та Чехія обліковувала цю сферу. Наприклад, за даними офіційної статистики України, у січні-травні 2006 р. український експорт до ЧР дорівнював 123,7 млн.дол.США, а згідно з чеською статистикою – 238,1 млн. дол. США (різниця майже вдвічі), а імпорт – відповідно 311,6 та 407,5 млн. дол. США.

З метою розв'язання цієї проблеми місією проводилися регулярні співставлення статистичних даних України та Чехії на низькому рівні агрегації, визначалися товари, розбіжності по яких були найбільшими. Зокрема, за дослідженнями, проведеними Торговельно-економічною місією України на базі статистичних показників 2005р., встановлено, що основні розбіжності в оцінках експорту з України до Чехії стосувалися поставок залізної руди, феросплавів, ільменіту і пропілену, а щодо чеського імпорту в Україну – дисків лазерних, схем електронних, мікропроцесорів та поліетилену. За результатами таких досліджень місією вносилися конкретні пропозиції щодо розв'язання проблеми, зокрема, питання статистичних розбіжностей було внесено до порядку денного консультацій на рівні заступників міністрів економік України та Чехії (6-7.10.2005 р., м. Прага) [5, 16-18].

В продовження домовленостей, досягнутих на цих консультаціях, було проведено 2 експертні зустрічі. На експертних консультаціях, які відбулися 11-13.04.2006 р. у м. Київ, було розглянуто питання методичного характеру, опрацьовано проект українсько-чеської міжвідомчої Угоди про обмін статистичними даними, порівняно окремі статистичні дані та висловлено низку припущень щодо причин їх розбіжностей. Було досягнуто домовленості щодо проведення наступних консультацій у другому півріччі 2006 р. [2, с. 20].

Водночас, на думку Торговельно-економічної місії України, компетентним експертам України і Чехії необхідно було швидше розпочати порівняння статистичних даних в розрізі окремих поставок для встановлення причин розбіжностей по конкретних зовнішньоекономічних договорах.

Зазначений період характеризувався значним поглибленням українсько-чеського співробітництва у сфері інвестицій та фінансів. Зокрема, в Одеській області було створено українсько-чеське СП «Теплодарський теплоенергетичний комплекс», яке мало здійснювати будівництво 4-х енергоблоків по 300 МВт кожний на ТЕЦ у м.Теплодар. З чеського боку в реалізації проекту брали участь консалтингова компанія «D.S. Service» та провідне машинобудівне підприємство «Vítkovice Heavy Machinery». Чеська сторона забезпечувала також інвестування проекту, загальна вартість якого оцінювалася в 1,8 млрд. євро. Планувалося, що після запуску електростанції у 2011 р., 50% виробленої нею електроенергії постачатиметься до країн ЄС [3, с. 6-9].

Підприємство «CEZ», продовжувало переговори щодо придбання у нідерландської фірми «VC Energy» 6-ти українських регіональних підприємств з дистрибуції електроенергії.

Чеське підприємство «RPG», яке контролювало в Чехії видобуток чорного вугілля, розпочало переговори з Міністерством вугільної промисловості України щодо придбання українських вугільних шахт.

Провідна чеська фінансова група «PPF» у зазначений період продовжувала переговори щодо придбання в Україні фірми «Просто кредит» та банку «Приват Інвест». В свою чергу, український банк «Форум» 12 червня 2006 р. отримав дозвіл від Національного банку ЧР на відкриття в Чехії своєї філії, що було важливою подією в українсько-чеських економічних відносинах, оскільки на той момент в країні перебування існувало єдине реально діюче офіційне представництво українських підприємств, а саме авіакомпанії «Аеросвіт» [2, с. 21].

Підсумовуючи, зазначимо, що незважаючи на зменшення експорту до Чехії окремих видів української продукції, в цілому, звітний період для українсько-чеських економічних відносин можна було вважати успішним. Цьому сприяв, в першу чергу, позитивний розвиток економік України і Чехії. Однак, рівень економічних відносин

між Україною та Чехією ще не відповідав потенційним можливостям у цій сфері. Враховуючи позитивні тенденції розвитку економіки України та Чехії, а також гео економічні перетворення в Європі, можна було очікувати подальшу активізацію українсько-чеського інвестиційного та кооперативного співробітництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Довідка щодо сучасного соціально – економічного розвитку ЧР. Поточний архів Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 79–24 від 15.11. 2010 р. – 27 с.
2. Звіт про роботу Торговельно-економічної місії України в Чеській Республіці за 2006 р. Поточний архів Торговельно-економічної місії України у складі Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 07–104 /565 від 15.10.2006 р. – 30 с.
3. Інформація щодо розвитку зовнішньоторговельних зв'язків та досвіду Чеської Республіки в питаннях економічної взаємодії з Євросоюзом. Поточний архів Торговельно-економічної місії України у складі Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 05–12/56 від 10.03.2005 р. – 9 с.
4. Концепція проєкспортної політики Чеської Республіки на період до 2006р. Поточний архів Торговельно-економічної місії України у складі Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 247–35 від 24.01.2004 р. – 18 с.
5. Матеріали до звіту про роботу Посольства України в Чеській Республіці за I півріччя 2006 р. в частині торговельно-економічного співробітництва. Поточний архів Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 12/36 від 6.07.2006 р. – 28 с.
6. Торговельно-економічне співробітництво у 2006 році. Поточний архів Торговельно-економічної місії України у складі Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 18–30/74 від 15.12.2006. – 5 с.

УДК 341.6

ПОЛЬСКИЕ МЕЖДУНАРОДНИКИ – СУДЬИ МЕЖДУНАРОДНОГО СУДА ООН POLISH SCHOLARS OF INTERNATIONAL LAW – JUDGES OF THE INTERNATIONAL COURT OF UN

Куртинiec М.Н.

*младший научный сотрудник отдела международного права и сравнительного правоведения
Института государства и права имени В.М. Корецкого НАН Украины*

В статье рассматривается деятельность польских ученых-международников на должности судьи Международного Суда ООН. Представлены основные научные достижения Б. Винярского и М. Ляхса, а также их участия в национальных и международных организациях, занимающихся международным правом. Основное внимание уделено их работе судьями МС ООН, в том числе при рассмотрении многих важных для международного права и его дальнейшем развитии дел, а также их сотрудничества с советскими судьями этого Суда, в том числе В.М. Корецким. Подчеркнуто их значительную роль в этом международном судебном органе, в частности как президентов и вице-президентов данного Суда.

Ключевые слова: Международный Суд, судья, Польша, Винярский, Ляхс, наука.

У статті розглядається діяльність польських вчених-міжнародників на посадах суддів Міжнародного Суду ООН. Показано основні наукові здобутки Б. Вінярського та М. та їх участі у національних та міжнародних організаціях, що займаються міжнародним правом. Основна увага приділена їх роботі судьями МС ООН, у тому числі при розгляді багатьох важливих для міжнародного права та його подальшому розвитку справ, а також їх співпраці з радянськими судьями цього Суду, у тому числі й В. Корецьким. Зазначено їх значительную роль у цьому міжнародному судовому органі, зокрема, як Президентів та віце-Президентів даного Суду.

Ключові слова: Міжнародний Суд, суддя, Польща, Вінярський, Ляхс, наука.

The article deals with the activities of Polish Scientists of international law as a Judge of the International Court of Justice. Shown scientific achievements B. Winiarski and M. Lachs on a scientific field and their participation in national and international organizations dealing with international law. The main attention is paid to his work as a Judge ICJ, including work by many important consideration for international law and its further development matters, as well as their cooperation with the Soviet judges of this Court, including V. Koretsky. Pointed to a significant role in this international tribunal, such as the Presidents and Vice-Presidents of the Court.

Key words: International Court of Justice, Judge, Poland, Winiarski, Lachs, science.

Создание ООН и в ее структуре международного судебного органа создали новые предпосылки для мирного разрешения споров между государствами. Международный суд ООН (МС ООН) как главный судебный орган этой организации был основан сразу после окончания Второй мировой войны, как преемник Постоянной палаты международного правосудия (ППМП). В феврале 1946 года были избраны первые его судьи, которые вскоре приступили к рассмотрению первого дела, касавшегося морского инцидента в проливе Корфу [1, с. 8]. Активное участие в работе данного судебного органа в качестве судей приняли известные польские ученые-международники – Б. Винярский и М. Ляхс. Согласно ст. 2 Статута Международного Суда «суд состоит из коллегии независимых судей, избранных... из числа лиц высоких моральных качеств, удовлетворяющих требованиям, предъявляемым в их странах для назначения на высшие судебные должности, или являющихся юристами с признанным авторитетом в области международного права». Польские ученые отве-

чали этим высоким требованиям, что свидетельствует об их признанном авторитете в международном праве.

Большинство знакомо с деятельностью МС ООН, связано с делами, которые он рассматривает, но мало знают о людях, ученых, судьях которые и составляют этот суд. Целью данной статьи и является знакомство с представителями польской науки международного права, их научными и практическими достижениями в развитии международного права.

С самого начала деятельности МС ООН его судьей был Богдан Винярский (Bohdan Winiarski, 1884-1969). Выпускник университетов Варшавы и Кракова (1905-1909), Парижа и Гейдельберга (1910-1911), он в 1910 году получает научную степень кандидата юридических наук в Ягеллонском университете, а в 1922 году – доктора в том же университете. С 1921 года работает в только что созданном Познаньском университете, сначала как ассистент преподавателя, а затем на протяжении 1922-1923 годов – профессором международного права, возмещая